

KUNSTGRESSBANER I ET MILJØPERSPEKTIV
RAPPORTER FRA KUNSTGRESSBANER
SOM HAR FULGT MILJØDIREKTORATETS OPPFORDRING OM Å
IVERKSETTE FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

Viking Stadion

Norges Fotballforbund (NFF) ønsker at alle som spiller fotball i Norge skal ha baner av høy kvalitet som skal være sikrest mulig for utøverne, både med tanke på fysiske skader, belastning og helse for øvrig. Det er også en ambisjon om at kunstgressbanene skal beholde kvaliteten lengre enn de gjør i dag. NFF er samtidig opptatt av at fotballen skal vise ansvarlighet og være pådriver i miljøarbeidet.

NFF har de siste årene hatt stort fokus på miljøet på og rundt banene våre. Det har vært visualisert gjennom veilederen «Utforming av miljøvennlige baner», lokale og regionale kurs og seminarer, deltagelse i eksterne kurs og seminarer, både nasjonalt og internasjonalt, samt over 600 banefaringer som hadde to formål:

- Avdekke granulat på avveie
- Gi gode råd om tiltak som kan hindre granulatflukt

Resultatet av disse befaringene viser at det faktisk er mange som har hatt fokus på miljøet over flere år, selv om de gode historiene nok dessverre «drukner» i skrekkehistoriene.

Selv om vi bare må erkjenne at det ligger granulat i naturen rundt noen av kunstgressbanene våre, kom det frem tall helt andre tall enn det som oftest kommuniseres ut med jevne mellomrom. Det er viktig at man holder seg til dokumenterte fakta.

- 40,1 % av banene var helt uten granulat utenfor banen
- 38,8 % av banene hadde marginalt granulat utenfor banen (under gjerder og ballfangernett)
- 16,5 % av banene hadde en utfordring de må rydde opp i
- 4,6 % av banene var under rehabilitering ved befaringsstidspunkt

Ved å følge Miljødirektoratets forslag til nye forskrifter, er det blitt stort fokus også på temaet ute i klubbene og kommunene.

Det er flere gode grunner til å gjennomføre tiltak for å redusere spredning av granulat, hvor det mest åpenbare og omtalte er miljøhensynet. Det er også hensiktsmessig av hensyn til kunstgressbanens kvalitet, idrettsanleggets visuelle inntrykk og baneieiers økonomi, uavhengig av om granulaten er plastholdig eller biologisk nedbrytbart. For å ivareta banens kvalitet er det helt avgjørende at granulaten blir værende i banen. En kunstgressbane med for lite granulat vil ha dårligere spilleegenskaper og banens levetid vil kunne reduseres betraktelig. Dersom utslippene reduseres med opptil 96-98 % vil behovet for å etterfylle granulat grunnet granulatsvinn bortfalle, og tiltakene vil dermed også ha en vesentlig økonomisk effekt.

På de neste sidene vil du noen eksempler på baner hvor det er gjort forebyggende miljøtiltak og resultatet de har oppnådd. Det viser at tiltakene faktisk fungerer utmerket.

Oslo, september 2020

Ole Myhrvold
Anleggssjef NFF

Ove Halvorsen
Anleggskonsulent

Jon Asgaut Flesjå
Anleggskonsulent

Geirfinn Kvalheim
Anleggskonsulent

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Bardufoss og Omegn Idrettsforening
Adresse: Postboks 1083
9325 Bardufoss
Stiftet: 1948
Aktivitet: Fotball, handball, ski og sykling
Antall aktive: 550 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.boif.no>
Fotballkrets: Troms Fotballkrets
- **Kontaktperson:** Espen Engebretsen
Mobil: +47 400 29926
Mail: espen.engebretsen@hotmail.com

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDERVARME
64x100	Ute	2005/2017	Greenfield	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei
34x60	Ute	2017	Greenfield	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei
65x108	Hall	2015	CCG	Ja	TPE	Ja	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Siden utendørsbanene ble etablert og etter hvert rehabiliterte, jobbet klubben med å ha fokus på miljø og ikke minst redusere granulatsvinn ut i naturen. Dette har blitt gjort ved å sette siler i alle kummer, avgrensning av selve spilleflatene, definerte inn og utganger, børster/riste for reduksjon av granulatsvinn og grensestasjon for alt av utstyr som er på banen. I tillegg har de fokusert på bevisstgjøring i sosiale medier og plakater/informasjon på banen og på trener- og ledermøter.

- **Hvordan fungerer dette?**

Klubben er meget godt fornøyd med resultatet og de vil fortsette det gode arbeidet og utvikle det enda mer.

- **Hva har klubben oppnådd?**

BOIF mener de har klart å redusere granulatsvinn utenfor banen betraktelig gjennom det som har blitt gjort av tiltak så langt. De ser også en ulempe med at snø ikke kan brøytes av banen, men må bli liggende på asfalten rundt, noe som gjør snørydding i april/mai utfordrende. De har gjort seg noen erfaringer og innkjøp av snøfres som skal gjøre denne jobben enklere samt ha fokus på miljøet også i dette arbeidet. BOIF stadionstyre vil fortsette å fokusere på miljøet og stadig bli bedre i driften av sitt anlegg.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

- 11-er banen: 0 kg. Det lille som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført.
- 7-er banen: 0 kg. S.O.
- Hallen: 0 kg. S.O.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Brevik IL,
Adresse: P.O. Box 6
3991 Brevik
Etablert: 1893
Aktivitet: Fotball, friidrett, turn, bandy og svømming
Antall aktive: Ca. 680 medlemmer
Hjemmeside: <http://www.brevikil.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
Kontaktperson: Thor Brønsten
Mobil: +47 95064543
Mail: thbroen@online.no

- **Kunstgressbanen:**

STØRRELSE	UTE/ INNE	BYGGEÅR/ REHAB	PRODUSENT	PAD	TYPE INNFYLL	VINTER- DRIFT	SNØ- MÅKING	UNDER- VARME
64x100	Ute	2005/2018	Polytan	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Vi har montert kummer med granulatangere, og montert enkel barriere rundt banen. Opprettet eget snødepot med fast dekke, og ingen brøyting over gjerder. Satt opp enkle rister og skilt ved alle utganger. Se vedlagt bilde.

- **Hvordan fungerer dette?**

Tiltakene fungerer meget bra

- **Hva har klubben oppnådd?**

Tiltakene har medført til økt fokus om å holde granulatet på banen, ved at vi blant annet ikke freser snø over gjerder lenger, blir det enklere å samle og sortere på våren.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Ca 15 tonn blir brøytet ut vinterstid, 95 % gjenbrukes og resterende 5 % blir deklart og levert hos godkjent avfallsmottak.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** Brumunddal Fotball
 Adresse: Sveumvegen 2
 2386 Brumunddal
 Stiftet: 1905
 Aktiviteter: Fotball
 Antall utøvere: Ca 700 aktive (124 lag) + ca 300 støtte-medlemmer
 Hjemmeside: <https://www.brumunddal-fotball.no/>
 Fotballkrets: NFF Indre Østland
- **Kontaktperson:** Bjørn Nybu
 Mobil: +47 971 98831
 Mail: dagligleder@brumunddal-fotball.no

BANE-STØRRELSE	UTE/INNE	BYGGEÅR/REHAB	PRODUSENT	PAD	TYPE INNFYLL	VINTER-DRIFT	SNØ-BRØYTING	UNDER-VARME
1:68x102	Ute	2003/2009 /2020	Limonta	Ja	Kork/ kokos	Nei	Nei	Nei
2: 64x100	Ute	2009/2019	Limonta	Nei	SBR	Ja	Ja	Ja
3: 50x80	Ute	2003	Desso	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Bane 1: Denne er ferdig rehabilitert 08.08.20 og ligger i forbindelse med et friidrettsanlegg med 400m løpebane. Gjerdet rundt har barriere nederst og det er sluse med rist inn på banen. Det er en hovedinngang til banen med rister. Eventuelt granulater på løpebane blåses inn på banen igjen.
Bane 2: Her er det vinterdrift og tiltak er innført. Tette barrierer nederst på gjerdene (reklameskilt). Sluser med rister. Det er en hovedsluse og 3 ballhenteluser. Slusene har rister av hardplast beregnet for bruk i fjøs. Dette fungerer utmerket. Alle overvannssluk har granulaterfangere. Det er høyt gjerde mot øst og elva. Snøen legges på motsatt side. Legges på fiberduk, men skal asfalteres til våren.
Bane 3: Tett barriere nederst på gjerde og sluser med rister.
- **Hvordan fungerer dette?**
 Tiltakene gjør at det er tilnærmet null granulatsvinn. Det har ikke vært etterfylt her de siste 2 årene.
- **Hva har klubben oppnådd:**
 Det har vært jobbet med å hindre granulater på avveie de siste årene og tiltak med rister og sluser fungerer bra. På bane 2 hvor det brøytes snø er det brukt fiberduk, men asfalt legges til våren. På våren brøyter de snøen med granulater i tilbake til banen. Alt granulater utenfor banen pga snøbrøyting legges tilbake på banen. Granulater som inneholder grus mm er blitt sollet og rengjort. Klubben har fokusert på miljø og får gode tilbakemeldinger på dette. Klubben er spent på hvordan den nyrehabiliterte banen med kork/kokos vil fungere.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
 - 11-er bane 1: Ca 200 kg (2019/2020). Tilnærmet alt ble tilbakeført til banen. Nytt dekke med nytt innfyll fra 11.08.20.
 - 11-er bane 2: Ca 8.500 kg (17 sekker a 500kg) hvor tilnærmet alt er tilbakeført til banen. NFF har målt innfyllsmengde og fri stråhøyde pr 11.08.20 til ok.
 - 9-er bane 3: Ca 100 kg. Tilnærmet alt tilbakeført til banen.

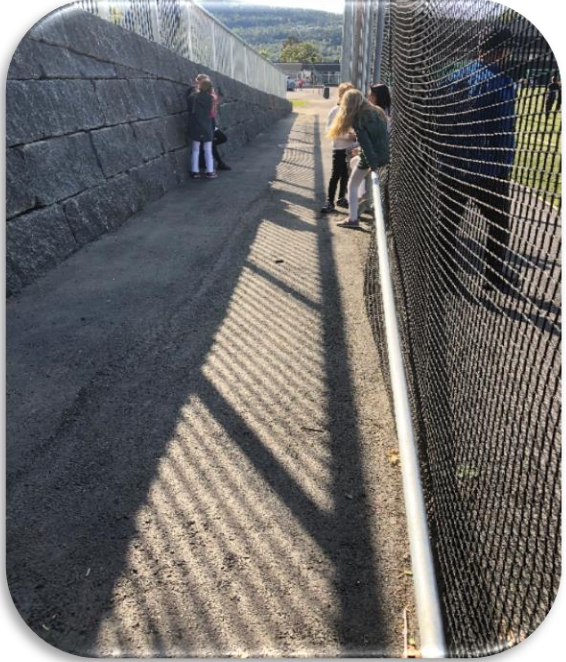
FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Drammens Ballklubb
Adresse: Gamborgs vei 5
3022 Drammen
Stiftet: 1909
Aktivitet: Fotball, bandy, ski, E-sport
Antall aktive: 650 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.dbk.no>
Fotballkrets: NFF Buskerud
- **Kontaktperson:** **Ola Apenes**
Mobil: +47 991 61311
Mail: klubbkoordinator@dbk.no

Øren kunstgressbane:

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
60x100	Ute	2003/2018	Saltex	Ja	SBR	Skøytebane	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Gjerde og ballfangernett rundt hele banen med sluseinnganger med rister.
Lagt rister i alle drenekommene, slik at granulater ikke kommer ned i disse.
Lagt rister foran inngangsparti til garderobene.
Gode asfalterte områder, slik at granulater som kommer ut av banen, enkelt blir tilbakeført.
Har gjennomført «bank og børst»-kampanje for skolens elever. Meget bra respons.
- **Hvordan fungerer dette?**
Fungert veldig bra hittil.
Problemer med kvaliteten på nett/gjerde gjør at en del av dette mot skolegård er fjernet. Drammen kommune opplyser at de har planer om å finne en erstatning for dette.
- **Hva har klubben oppnådd?**
Fra å ha ett anlegg med stor/medium spredning av granulater/microplast, vil vi nå ha en bane med minimal spredning. Ved tilbakeføring av granulater fra fangerne, blir etterfylling sterkt redusert og i noen tilfeller ikke nødvendig.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført når snøen smelter.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** IF Eiker Kvikk
Adresse: Semsmoveien 104
3301 Hokksund
Stiftet: 1926
Aktivitet: Fotball, friidrett, sykling, skiskyting og ski
Antall aktive: 700 aktive medlemmer
Hjemmeside: <http://www.eikerkvikk.no>
Fotballkrets: NFF Buskerud
- **Kontaktperson:** Erik Aasen
Mobil: +47 901 56901
Mail: erik@buskerudbyggservice.no

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
50x70	Ute	2014	Saltex	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei
64x100	Ute	2018	Polytan	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Inne på anlegget er det installert granulatfangere i alle sluk, og det er brede asfalterte områder rundt begge baner. På 11-er banen er det også på ene langsiden etablert 5-6 meter bredere felt utenfor spilleflaten som eventuelt kan brukes som snødeponi, hvis denne skal brøytes på vinterstid. Det er 9-banen som blir brøytet til trening om vinteren, og all snøen som blir brøytet av på denne blir samlet inne på 11-er banen slik at ikke noe granulat havner på uønskede steder. Begge banene er på inngjerdet område, og rundt 9-er banen er det montert en tett kant rundt hele gjerdet for å forhindre granulatutslipp. På 11-er banen er det foreløpig ikke montert tett kant, da denne har større asfaltflater rundt og en bredere kunstgressdel utenfor spilleflaten som granulaten blir liggende på. Asfaltflatene blir jevnlig rengjort med en kraftig løv blåser, som blåser granulaten tilbake på banen.

Av utstyr til banene så har vi i tillegg til vanlig vedlikeholds utstyr også investert i en rensedrommel for å rense granulat og få gjenbruk på dette.

- **Hvordan fungerer dette?**

Klubbens tiltak er enkle, men de synes de er effektive, da det de siste årene ikke vært behov for innkjøp av gummigranulat til etterfylling, og det er vel den beste måten å måle effekten av tiltakene på. De første årene hvor vi brøytet 9-er banen, før 11-er banen ble bygget, forsvant det mye granulat, men når 11-banen brukes som snødeponi og flytte snø med gummigranulat tilbake dit det ble brøytet vekk fra, så har svinnet på dette vært veldig lite, tilnærmet lik null, da det største svinnet av granulat forkommer ved vinterdrift.

- **Hva har klubben oppnådd?**

IF Eiker Kvikks erfaring er at for å lykkes med effektiv granulatfangst må man ha fokus på dette ved alt arbeid og vedlikehold på og ved våre baner. Svinnet til uønskede områder er sterkt redusert. Klubben er godt fornøyd med funksjonalitet ved valg av løsninger, og ser en direkte måling av tiltakene ved at de i svært liten grad trenger å kjøpe inn granulat for refilling.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Vanskelig å tallfeste dette, men de 2-3 siste årene har vi ikke hatt behov for å etterfylle granulat siden ifbm snøbryting vi får lagt dette tilbake der det har ligget + at øvrig granulat som blir samlet opp på anlegget blir rensset og gjenbrukt, ingen ting blir kjørt til deponi. På våren leies det inn en graver som lemper snøen med granulatet som har fulgt med under brøyting tilbake på 9-er banen, slik at vi får dette tilbake der det hører hjemme. Med andre helt marginalt som ikke kommer tilbake i banen.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Finnsnes IL
Adresse: Idrettsveien 13
9305 Finnsnes
Stiftet: 1922
Aktivitet: Fotball, turn
Antall aktive: 250 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.fil.no>
Fotballkrets: Troms Fotballkrets
- **Kontaktperson:** Steinar Johansen
Mobil: +47 957 55438
Mail: smikal-j@online.no

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x102	Ute	2007/2020	Polytan	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei
40x60	Ute	2007	Desso	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

I 2018 startet arbeidet med «innramming» av banen ute. Etter at dette arbeidet var igangsatt kom det sterke fokuset på gummigranulat på avveie og dette ble et fokusområde i dette arbeidet. Hele banen er innrammet med betongmur og asfalterte arealer. Banen brukes ikke om vinteren. Alle sluker er utstyrt med sil for fangst av granulat. I Tromsø er det normalt mye snø. Vinteren 2019/20 falt det over seks meter snø ila vinteren. Snødybden i april var på det meste 190 cm på banen. Det er en utfordring å få fjernet så mye snø og samtidig hindre at granulat havner utenfor bane-området. Asfalterte områder brukes til lagring av granulatholdig snø. Granulat blir samlet opp og brukt på banen igjen. Løvblåser er et hendig verktøy for å holde asfalten fri for granulat. Inn- og utganger er skiltet med oppfordring om å rense sko for granulat og er utstyrt med rister.

- **Hvordan fungerer dette?**

Tiltakene som er iverksatt har kostet mye poenger, men takket være god støtte fra Samfunnsløftet i Sparebank1 Nord Norge fikk vi dette til. Tiltakene fungerer meget godt etter intensjonene.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Vår erfaring er at for å lykkes med effektiv granulatfangst må man ha fokus på dette ved alt arbeid og vedlikehold på og ved våre baner. Vi mener at svinn til uønskede områder er sterkt redusert. Vi er godt fornøyd med funksjonalitet ved våre valg av løsninger

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

0 kg. Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** IF Fløya
Adresse: Dramsveien 206
9278 Tromsø
Stiftet: 1922
Aktivitet: Fotball, bueskyting
Antall aktive: 400 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.floya.no>
Fotballkrets: Troms Fotballkrets
- **Kontaktperson:** Magne Ripmann
Mobil: +47 957 55438
Mail: magne@floya.no

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64x100	Ute	2005/2017	Polytan	Ja	EPDM	Nei	Nei	Nei
39x63	Hall	2003/2017	Polytan	Ja	EPDM	Ja	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

I 2018 startet arbeidet med «innramming» av banen ute. Etter at dette arbeidet var igangsatt kom det sterke fokuset på gummigranulat på avveie og dette ble et fokusområde i dette arbeidet. Hele banen er innrammet med betongmur og asfalterte arealer. Banen brukes ikke om vinteren. Alle sluker er utstyrt med sil for fangst av granulat. I Tromsø er det normalt mye snø. Vinteren 2019/20 falt det over seks meter snø ila vinteren. Snødybden i april var på det meste 190 cm på banen. Det er en utfordring å få fjernet så mye snø og samtidig hindre at granulat havner utenfor bane-området. Asfalterte områder brukes til lagring av granulatholdig snø. Granulat blir samlet opp og brukt på banen igjen. Løvblåser er et hendig verktøy for å holde asfalten fri for granulat. Inn- og utganger er skiltet med oppfordring om å rense sko for granulat og er utstyrt med rister.

- **Hvordan fungerer dette?**

Tiltakene som er iverksatt har kostet mye poenger, men takket være god støtte fra Samfunnsløftet i Sparebank1 Nord Norge fikk vi dette til. Tiltakene fungerer meget godt etter intensjonene.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Vår erfaring er at for å lykkes med effektiv granulatfangst må man ha fokus på dette ved alt arbeid og vedlikehold på og ved våre baner. Vi mener at svinn til uønskede områder er sterkt redusert. Vi er godt fornøyd med funksjonalitet ved våre valg av løsninger

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

- 11-er banen: 0 kg. Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført.
- Hallen: 0 kg. S.O.

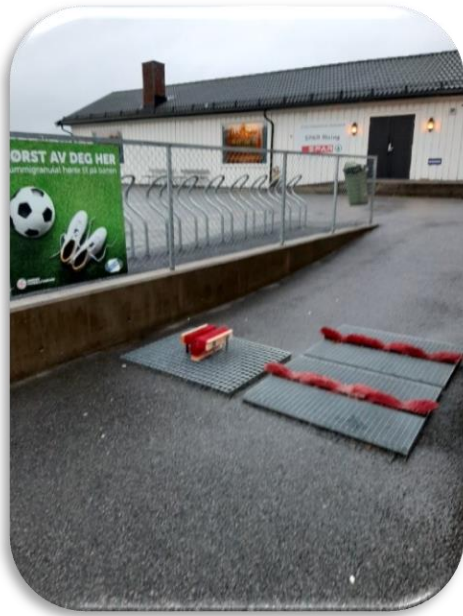
FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** Fossum IF
Adresse: Hoppestadveien 49
3701 Skien
Stiftet: 1934
Aktiviteter: Fotball
Antall utøvere: Ca 30 lag
Hjemmeside: <http://www.fossum-fotball.no.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** Viktor Arvesen
Mobil: +47 922 46467
Mail: vikt.arvesen@gmail.com

- **Fossum Kunstgressbaner**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2010	Limonta	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei
35x55	Ute	2010	Limonta	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Børstestasjoner og infoskilting ved inn-/utganger til banen.
Gjerde rundt hele anlegget.
På og rundt anlegget er det installert granulatfangere i alle sluk.
Asfalt i sikkerhetssone og snødeponi.
Asfaltflatene blir jevnlig rengjort med løvblåser, som blåser granulaten tilbake på banen.
- **Hvordan fungerer dette?**
Hele anlegget fungerer svært godt og blir mye brukt av skole, barnehage og fotballklubben.
- **Hva har man oppnådd?**
Minimalt tap av gummigranulat, mye positive tilbakemeldinger
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Nå lagres all snø på asfalt innenfor anlegget. Allerede de første årene ble snøen lagt på duk og tilbakeført på banen. Med bakgrunn i de siste tiltak som er gjennomført, blir 99% av dette tilbakeført på banen. Annen granulat som samles opp blir rensset i en mobil granulatrenser som klubbene i Skien kommune eier i felleskap.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Gjekstad og Østerøya Idrettsforening
Adresse: Myreskauen 20,
3218 Sandefjord
Stiftet: 1974
Aktivitet: Fotball
Antall aktive: 350 aktive medlemmer
Hjemmeside: <http://www.goif.no>
Fotballkrets: NFF Vestfold
- **Kontaktperson:** Helge Siljan
Mobil: +47 959 28081
Mail: hovedlag@goif.no

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64x100	Ute	2013	CCG	Nei	TPE	Nei	Nei	Nei
54x90	Ute	2013	CCG	Nei	TPE	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Kunstgressbanene er rammet inn av steinmur og/eller fjell, og brøytes ikke om vinteren.

GØIF investerte ca. 500.000 NOK i å ramme inn den ene banen som ikke var helt innrammet, med en 40 cm steinmur, i 2019. Hovedendringen var en steinmur langs banene, der det var behov for dette. Dette har fungert fint, og det har aldri vært behov for påfyll med gummi på GØIF siden anlegget stod ferdig i 2013.

- **Hvordan fungerer dette?**

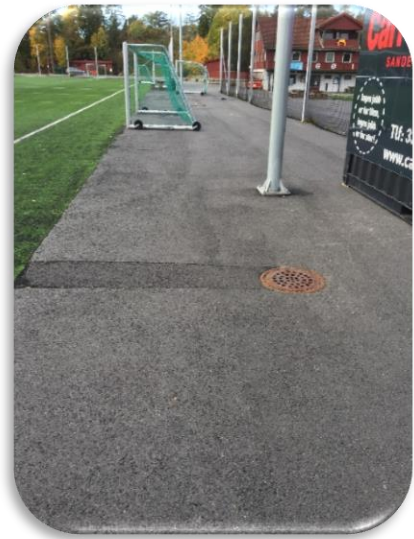
Dette har fungert fint, og det har aldri vært behov for påfyll med gummi på GØIF siden anlegget stod ferdig i 2013.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Klubben har fått en stor grad av bevissthet inn i medlemsmassen i den hensikt å unngå forsøpling.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Vi har oppnådd et anlegg der gummigranulatet i stor grad blir værende på anlegget.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** Gran IL,
Adresse: Idrettsvegen 7, Postboks 150
2711 Gran
Stiftet: 1945
Aktiviteter: Fotball, ski, turn, svømming, tennis, badminton, volleyball, basket.
Antall utøvere fotball: 212 (2019)
Hjemmeside: <https://www.granil.no>
Fotballkrets: NFF Indre Østland
- **Kontaktperson:** Harald Bjøralt
Mobil: +47 958 72740
Mail: dagligleder@granil.no

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2010	Edelgras	Nei	SBR	Ja	Ja	Ja
64x100	Ute	2010	Edelgras	Nei	SBR	Ja	Ja	Ja
35x55	Ute	2010	Edelgras	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Bane 1: Ligger i forbindelse med et friidrettsanlegg med 400m løpebane. Gjerdet rundt har barriere nederst av stål montert i 2019 og det er sluser med rist inn til banen. Det er en hovedinngang til banen. Banen har undervarme og snø brøytes ut på løpebanen. Granulat på løpebanen tas opp og/eller blåses inn på banen igjen. Ikke etterfylt på fire år.

Bane 2: Her er det også vinterdrift. Tette barrierer nederst på gjerdene på 3 sider. På fjerde siden er det skråning og tribune. Det er en hovedsluse og 4 ballhenteluser med rister. Alle overvannssluk på anlegget har granulatfangere. Det benyttes fiberduk hvor det legges snø. Snøen og granulat freses med håndsnøfresere opp i hengere og granulatet legges ut igjen med trommel. Så og si alt granulat legges tilbake i banen.

Bane 3: Tett barriere nederst på gjerde og sluse med rist mot skolen. Kun en sluse. Brøytes ved behov og snøen legges på fiberduk.
- **Hvordan fungerer dette?**

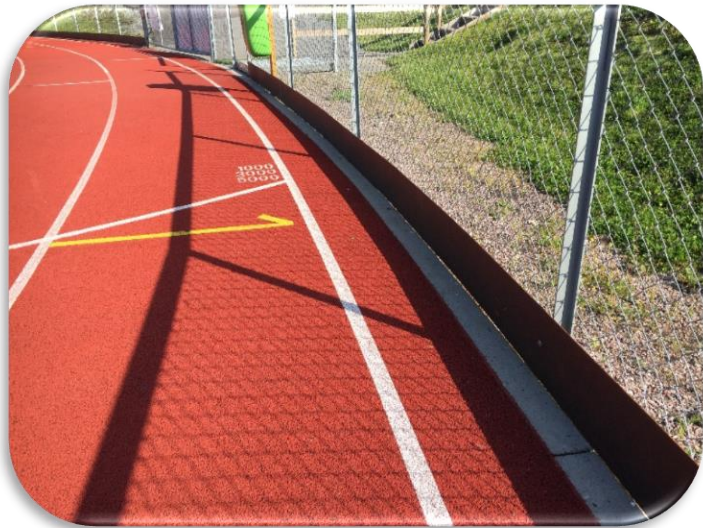
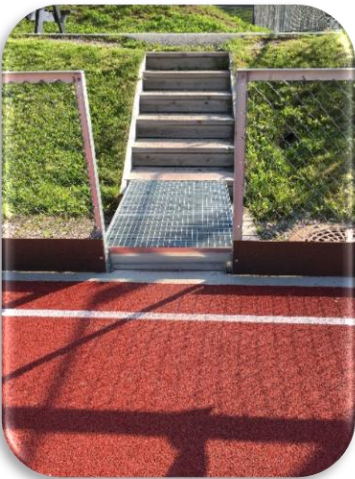
Tiltakene gjør at granulatsvinnet ikke er målbart. Det har ikke vært etterfylt her de siste 3 årene. Klubbens erfaring er at 95% eller mer av granulatsvinn er ved snøbrøyting.
- **Hva har klubben oppnådd:**

Klubben innrømmer at de i starten gjorde en dårlig jobb med snøbrøyting. Mye granulat ble liggende utenfor gjerdene. Dette er nå fjernet, noe er rensert og lagt tilbake i banen. Resten er levert til godkjent avhending.

Det har vært jobbet med å hindre granulat på avveie de siste årene og tiltak med rister og sluser fungerer bra. De mener at bruk av fiberduk fungerer bra, men de vil vurdere løsninger med fast dekke på noen plasser. Tiltakene har gjort at det er behov for minimalt med etterfyll og anlegget fremstår som meget bra og rent i forhold til granulat. NFF kan bekrefte etter befaring der 12.08.20.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Banene ble etterfylt i 2012 (25 tonn), 2014 (25 tonn) og 2016 (10 tonn) med til sammen 60 tonn med granulat. Dette skyldes komprimering (de første årene) og dårlige rutiner for snøbrøyting. 60 tonn på de 3 banene tilsvare et snitt på 7mm med etterfyll.

 - 11-er bane 1: Ca 2.000 kg (2019/2020), der tilnærmet alt ble tilbakeført til banen.
 - 11-er bane 2: Ca 2.000 kg (2019/2020), der tilnærmet alt ble tilbakeført til banen.
 - 7-er bane 3: Ca 200 kg (2019/2020). Tilnærmet alt er tilbakeført til banen.

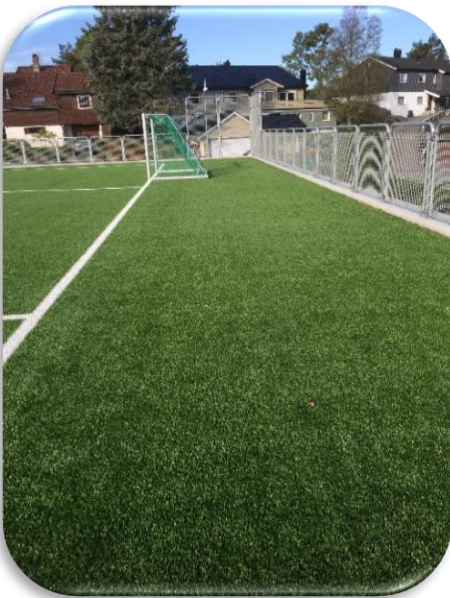
FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** Halsen IF
Adresse: Bergeskogen, Postboks 1001
3253 Larvik
Stiftet: 1933
Aktiviteter: Fotball og handball.
Antall utøvere fotball: 350
Hjemmeside: <https://www.halsenif.no>
Fotballkrets: NFF Vestfold
- **Kontaktperson:** Tom Hetty
Mobil: +47 922 10611
Mail: tomhetty.hif@gmail.com

Bergeskogen kunstgressbaner:

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2003/2017	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
68x105	Ute	2014	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
20x40	Ute	2014	Limonta	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Rundt alle banene er det etablert stor asfaltområder for snødeponi. I tillegg er det etablert ringmur og gjerder på områder hvor snø blir brøytet. Ved rehabilitering ble det lagt kunstgress helt ut til ringmur og over kummer, slik at kumfilter ikke ble nødvendig. Utover det ligger resterende kummer utenfor baneområdet og dermed ikke berørt av eventuelt granulat på avveie. All snø som måkes, blir lagt ut på fast dekke (asfalt) og tilbakeført kunstgressbanene på våren.
- **Hvordan fungerer dette?**
Tiltakene gjør at granulatsvinnet ikke er målbart. Det har ikke vært etterfylt gummigranulat her. Ved at klubben har gått til innkjøp av kraftige løvblåsere,, holdes også dette området rent og ryddig.
- **Hva har klubben oppnådd:**
Det har de siste årene blitt jobbet godt for å holde granulat enten på kunstgressbanen eller på rene områder. Både spillere, trenere og ledere er blitt bevisstgjort viktigheten av å holde området rundt banene rent for granulat, noe som har medført at det i alle ledd i klubben tilser at området holdes ryddig og pent og dermed er miljøutfordringene en saga blott.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Alt av granulat som blir brøytet ut samme med snøen på vinterstid, blir tilbakeført om våren, så her er det ikke svinn overhodet.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Hei IL
Adresse: Lundedalen 41
3941 Porsgrunn
Stiftet: 1931
Aktivitet: Fotball
Antall aktive: 480 aktive medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.hei.il.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** Morten Kjørholt Pettersen
Mobil: +47 911 15 614
Mail: mkp@keopsporsgrunn.no

- **Heistad Kunstgressbaner:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
65x100	Ute	2008/2018	Limonta	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei
50x70	Ute	2015	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
64x100	Ute	2018	Limonta	Nei	SBR	Ja	Ja	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Tett gjerde rundt hele anlegget med kun 2 sluseinnganger. Med gummigranulatfangere.

Stort asfaltert snødeponi i sentrum av banene.

Granulatfangere i alle kummer tilknyttet banen. Disse blir tømt regelmessig.

Ved snømåking: All snø oppbevares på asfalt innenfor gjerdet. Når snøen har smeltet, tilbakeføres all granulater i banene. All gummigranulat sopes opp fra deponi og fylles i containere som sendes IBKA for rens. Kjøres så tilbake på banene.

- **Hvordan fungerer dette?**

Fungert veldig bra hittil.

Granulatfangerne etterses ofte.

Tømmes etter behov (all granulater tilføres banen igjen)

Viktig å etterses fangerne før og etter store nedbørsmengder (fangerne tetter seg raskt)

Snørydding : Fjerne all snø over kummene.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Fra å ha ett anlegg med stor spredning av granulater/microplast, har vi nå et anlegg med 3 kunstgressbaner med minimal spredning. Ved tilbakeføring av granulater fra fangerne, og oppsamlet fra snødeponi på våren blir behovet for gjenkjøp sterkt redusert og i noen tilfeller ikke nødvendig.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført når snøen smelter. Erfaring fra vinteren 2019/2020 er det samlet opp fra snødeponi ca 45m³ gummigranulat. 99% av dette er tilbakeført banene etter rens. Avfall levert godkjent deponi.

Fakta før ombygging av anlegg med miljøprofil.:Så si ingenting ble tilbakeført og det var dårlige systemer for rens av granulater. Mesteparten av dette forsvant overalt og mye i naturen rundt. Under ombygging av anlegget engasjerte HEI et eget selskap for å støvsuge all vegetasjonen rundt baner og anlegg. Det var et ukes jobb. Og det ble fylt opp flere sugebiler med gammelt granulater fra områdene.

Økonomi: IL HEI ser på dette tiltaket på sikt som en svært god økonomisk investering. Behovet for gjenkjøp reduseres og forhåpentligvis vil banene holde lenger enn antatt levetid.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Heradsbygda IL
Adresse: Veksalbakken 2
3518 Hønefoss
Stiftet: 1975
Aktivitet: Fotball, og ski
Antall aktive: 200 aktive medlemmer
Hjemmeside: <http://www.hil.nu>
Fotballkrets: NFF Buskerud
- **Kontaktperson:** Kjell Ivar Jevne
Mobil: +47 48994861
Mail: hil@hil.nu

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64x100	Ute	2013	Unisport	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Inne på anlegget er det installert granulatfangere i alle sluk, og det er brede asfalterte områder rundt banen.

Banen er på inngjerdet område, og rundt banen er det montert en tett kant rundt hele gjerdet for å forhindre granulatutslipp. Asfaltflatene blir jevnlig rengjort med en kraftig løvblåser, som blåser granulaten tilbake på banen.

Det er etablert rister foran alle innganger til banen, enten med heller rundt, eller asfalt.

- **Hvordan fungerer dette?**

Klubbens tiltak er enkle, men de synes å være effektive.

Vi har ikke hatt behov for å etterfylle gummigranulat i banen siden den var ferdig i 2013.

Vi kontrollerer jevnlig avløp overvann, dette går ut i friluft, uten å ha funnet spor av gummigranulat.

- **Hva har man oppnådd?**

Ingen målbart tap av gummigranulat.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Det har ikke vært målbart svinn av granulat. Mye av dette skyldes nok at banen ikke blir brøytet om vinteren, men også at vi er bevist dette ved vedlikehold av banen.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** IL Holeværingen
Adresse: Postboks 24
3529 RØYSE
Stiftet: 1895
Aktiviteter: Fotball, handball, ski (langrenn og hopp) og friidrett.
Antall utøvere: 583 fotballspillere i alderen 6-19 år og 50 spillere over 20 år i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.ilh.no>
Fotballkrets: NFF Buskerud
- **Kontaktperson:** Roy Arild Fossum
Mobil: +47 958 67353
Mail: dl@ilh.no

- **Svendsrudmoen Kunstgressbaner**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2014	Saltex	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei
40x60	Ute	2014	Saltex	Nei	SBR	Ja	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Klubbens viktigste bidrag til opprydding har vært å fjerne granulat på asfaltert område og utenfor gjerde på jord- og gressbakke. De fant raskt ut at manuell fjerning ikke dugde, derfor ble Ringerike Septikservice rekvirert for å suge opp all granulatet som var kommet på avveie. Det var ikke mulig å bare suge opp granulat slik at det ble mye stein og jord samtidig. Det ble i alt kjørt bort åtte tonn med avfall som ble levert på godkjent avfallsplass på HRA Jevnaker.

De forebyggende tiltakene som er gjort, er at det er utført grunnarbeid og asfaltert et 400 m² stort område hvor snø kan skyves vinterstid, slik at man kan samle granulat på våren. Inn til området er det satt ned en fire meter bred rist som man kan børste/sparke av seg granulat på klær og sko. Området er også inngjerdet med ytterligere 120 meter nettinggjerde slik at banen nå vil være helt lukket for annen inn- og utkomst enn over risten. Her vil det bli satt ut benker slik at utøvere kan sitte. Det er likeledes lagt inn filter i kummer og det skal settes plank inntil gjerdet for å hindre granulat og nå ut i naturen.

- **Hvordan fungerer dette?**

Området er klart i disse dager slik at det foreligger liten erfaring enda, men det ligger an til å bli et vellykket forebyggende tiltak mot forurensning av naturen.

- **Hva har klubben oppnådd?**

IL Holeværingen mener de har oppnådd å påvirke utøvere, trenere, ledere og foreldre til å tenke på miljøhensyn rundt granulat. Flere har meldt tilbake at det er svært hyggelig å få klær tilbake til vask uten granulatkuler. Vi håper å oppnå at vi kan beholde alt granulat inne på kunstgressområde og hindre at det havner ute i naturen.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

- 11-er banen: 0 kg. Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført.
- 7-er banen: 0 kg. S.O.

Stavanger
kommune

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** SK Jarl
Adresse: Flintegate 2
4068 Stavanger
Stiftet: 1918
Aktivitet: Fotball
Antall aktive: 300
Hjemmeside: skjarl.no
Fotballkrets: NFF Rogaland
- **Kontaktperson:** Falk Weihs
Mobil: +47 930 83 760
Mail: falk.weihs@stavanger.kommune.no

- **Kvalaberg kunstgressbane:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
60x86	Ute	2019	Juta	Ja	SBR	Ja	Ved behov	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Sluseanlegg for vedlikehold med overkjørbar rist og granulatfanger.

Fotskraperister i gangadkomst med granulatfanger.

Børstestasjoner og infoskilting.

Kant i betong, høyde 20 cm rundt hele anlegget.

Gjerde rundt hele anlegg med utsparinger for material eller snødeponi.

Spille- og sikkerhetssone komplett i kunstgress fram til ringmur - lukket anlegg.

Ved snømåking: All snø lagres innenfor anlegget eller banen stenges i disse perioder.

Tett membran under banen med fordrøyningsgrøfter på langsiden.

Nye energisparende LED flombelysning.

- **Hvordan fungerer dette?**

Hele anlegget fungerer svært godt og blir mye brukt av skole, barnehage og fotballklubben.

- **Hva har man oppnådd?**

Ingen målbart tap av gummigranulat, mye positive tilbakemeldinger

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

All snø lagres innenfor anlegget eller banen stenges i disse perioder.

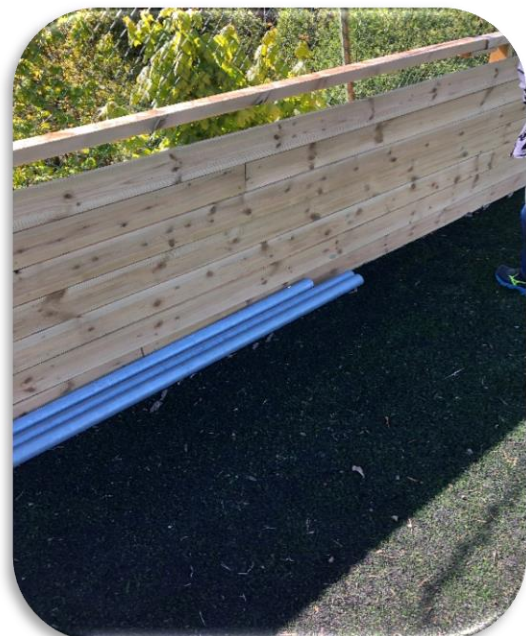
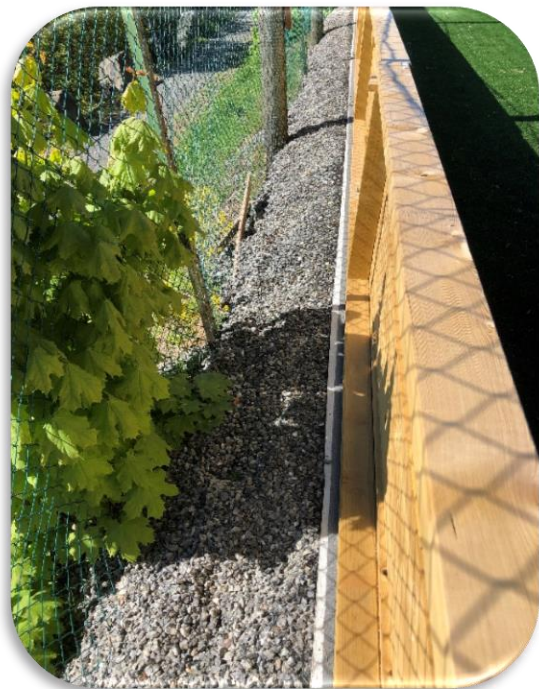
FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Kragerø IF Fotball
Adresse: Steinmannveien 1A
3770 Kragerø
Stiftet: 1900
Aktivitet: Fotball
Antall aktive: ca 250 medlemmer
Hjemmeside: <http://www.krageroif.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** **Stein E. Lundgren**
Mobil: +47 926 19540
Mail: steril@online.no

Kragerø Stadion kunstgressbaner:

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
62x106	Ute	2005/2015	Limonta	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei
46x78	Ute	2018	Limonta	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Gammelt gummigranulat som lå i overgangen mellom gresskanten og asfaltdelen av sikkerhetssonen er fjernet.
Gode asfaterter områder, slik at granulat som kommer ut av banen, enkelt blir tilbakeført.
Snødeponi er på friidrettsbanen.
Barriere nede på gjerdet på ytre del av baneområdet.
- **Hvordan fungerer dette?**
Fungert veldig bra hittil.
Granulat som renner ut i lukket system kan vi nå gjenbruke.
Jeg har foreslått og fått medhold på at vi erstatter asfalt innrammingen på den store banen med kunstgress helt ut til løpebanen slik at dekket fungerer som sil dette vil bli gjennomført etterhvert.
- **Hva har klubben oppnådd?**
Fra å ha ett anlegg med medium spredning av granulat/microplast, vil vi nå ha en bane med minimal spredning. Jeg føler meg sikker på at Kragerø Stadion kan bli et null utslipps anlegg når detaljene er på plass.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Tap av granulat fra to baner sist vinter var max femti kg. Det som kommer utenfor spillebanen blir tilbakeført når snøen smelter. Det lille som eventuelt ikke kan gjenbrukes, blir kjørt til godkjent deponi. Det blir ikke liggende noe i naturen rundt banen.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Mjøndalen IF
Adresse: Solløsgata 15, 3050 Mjøndalen.
Stiftet: 1910
Aktivitet: Fotball, bandy, baseball, turn, handball, ski, judo og sykkel
Hjemmeside: <http://www.miffotball.no>
Krets: NFF Buskerud
- **Kontaktperson:** Petter Tallaksrud
Mobil: +47 400 29926
Mail: petter@mif.no
- **Kunstgressflater:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
65x108	Ute	2012/2017	Polytan	Ja	TPE	Ja	Ja	Ja
42x65	Hall	2001/2011	Fieldturf	Ja	SBR	Ja	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Granulat-fangere i alle kummer tilknyttet banen. Disse blir tømt regelmessig.
Klubben bruker løvblåser for å blåse granulat inn igjen på banen for å minimere utslipp.
Ved snømåking: All snø blir fraktet ut av lokal entreprenør, og kjørt til egnet depot.
- **Hvordan fungerer dette?**
Dette fungerer svært godt.
- **Hva har klubben oppnådd?**
Mjøndalen IF mener å ha minimert tapet av gummigranulat.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
 - 11-er banen: 0 kg.
 - Hallen: 0 kg

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Odds Ballklubb
Adresse: Odds Plass 3,
3705 Skien
Stiftet: 1894
Aktivitet: Fotball
Hjemmeside: <http://www.odd.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** Reidar Midtgård
Mobil: +47 454 18 310
- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64x105	Ute	2007/2014	Greenfield	Ja	TPE	Nei	Nei	Ja
64x100	Ute	2007/2015	Greenfield	Ja	SBR	Ja	Ja	Ja
45x60	Ute	2007	Greenfield	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Odds Ballklubb er Norges eldste fotballklubb, og er opptatt av miljø og har et overordnet mål om å være best i landet på det feltet i idrettsfamilien.

Klubben har satt inn kummer med filter i alle drenskummer rundt banene og er i ferd med å bygge mur rundt de banene som trenger det. De jobber også med å få harde flater rundt på alle områder som grenser til banene. Litt av utfordringen er at de ikke eier alt selv. Det vurderes fortløpende nye tiltak og er alltid på søken etter nye og bedre løsninger. I disse dager opprettes en barneklubb med fokus på fotball og miljø, litt som miljøagentene, men med en kombinasjon av fotball og maskoten Brodd: Disse får navnet Broddrane. Klubben sorterer alt avfallet på stadion og hadde i utgangspunktet kuttet ut restavfall som en fraksjon denne sesongen. Dette tas opp igjen når det blir åpnet for mer publikum.

- **Hvordan fungerer dette?**

Kummer og avsperringer fungerer godt, men sliter litt med at det ikke er harde flater rundt alle banene, noe som gir en stor utfordring ved våropprydning.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Odds Ballklubb har klart å begrense svinn av granulat betydelig. Ingen granulat følger avløp fra våre områder ut i vassdrag og natur. Klubben har hevet fokuset på miljøet hos breddeklubber i Telemark og skal arrangere en konferanse på Skagerak Arena om nettopp dette i høst. Klubben har fått en stor grad av bevissthet inn i medlemsmassen i den hensikt å unngå forsøpling.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Vi har oppnådd et anlegg der gummigranulatet i stor grad blir værende på anlegget.

Stiftet 1929

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Råde Idrettslag
Adresse: Idrettsveien
1640 Råde
Stiftet: 1929
Aktivitet: Fotball, håndball, innebandy, turn/trim/stavgang/tennis/e-sport
Antall aktive: 650 aktive medlemmer
Hjemmeside: <http://www.raadeil.no>
Fotballkrets: NFF Østfold
- **Kontaktperson:** Ole-Petter Westheim
Mobil: +47 950 35577
Mail: nestleder@raadeil.no

- **Kunstgressbanen:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2014	Field Turf	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Har fjernet gjerdet mot den ene langsiden (mot tribune) og utvidet slik at hele området er asfaltert og lagt ned dreneringskummer. Dette utgjør ca 1 000 m² som da fungerer som snødeponi og det meste av snøen som blir brøytet legges på dette området. Det er lagt ned oppsamlingsrister i alle dreneringskummer som fanger opp den SBR som renner ned i dreneringen. Brøyteredskap (traktor/skjær) blir rengjort med trykkluft fra kompressor og SBR bli ledet ned i sluk med rist. I tillegg blir det montert en fiberduk på gjerdet rundt banen (ikke helt ferdig) og nedre del av tribunen slik at granulat ikke forsvinner utenfor baneområdet.

- **Hvordan fungerer dette?**

Etter en vintersesong med dette snødeponi har vi samlet opp nesten all den SBR som har kommet utenfor spilleflaten for gjenbruk. SBR blir rensset og lagt ut i banene igjen. Duken rundt banen fungerer slik at granulatene blir værende innenfor gjerdet og kommer ikke under tribunen.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Råde IL har oppnådd at SBR ikke lenger er så stor miljøutfordring som tidligere. Klubben er veldig bevist på at granulat som kommer på avveie, samles opp så raskt som mulig slik at det ikke ender i naturen.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Vårt anslag (avhengig av hvor ofte banen må brøytes) er at ca. 5 – 10 m³ SBR kommer utenfor banen når den brøytes. 80 -90% av dette blir gjenbrukt.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Baneier:** Sandefjord kommune
Seksjon for park, idrett og friluftsliv
Adresse: Postboks 2025, Rådhuset
3201 Sandefjord
Etablert/rehabiliteret: Gamle Stadion kunstgressbane m/lys og u.v.. Første gang etablert i 2002, senere rehabilitert i 2008, 2015 og 2019 (full rehabilitering).
Aktivitet: Fotball
Brukere: Sandefjord Fotball, Sandefjord videregående skole, og diverse breddeklubber ved behov.
Hjemmeside: <http://www.sandefjord.kommune.no>
Fotballkrets: NFF Vestfold
- **Kontaktperson:** Øyvind Rotnes
Mobil: +47 484 91765
Mail: oyvind.rotnes@sandefjord.kommune.no

- **Gamle Stadion Kunstgressbane:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64 x 100	Ute	2002/2019	Saltex	Ja	SBR	Ja	Ja	Ja

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

I perioden 2002 – 2018 har det ikke vært etablert spesielle miljøtiltak, bortsett fra at det har vært et noe større asfaltfelt langs vestre langside av banen. Kunstgressbanen ble totalt rehabilitert med grunnarbeider, ny undervarme, kunstgress og miljøtilrettelegging i 2019.

Som del av rehabiliteringen ble brukt over 1 mill. kr å miljøtiltak som følger:

- Større områder med asfalt rundt hele banen, og egen snødeponi for snødeponering
- Etablering av flere sluk og installering av granulatriste i alle drenerings-/overvannskummer
- Fysisk barriere på 25 cm rundt hele banen som avslutning mot tilstøtende terreng.
- Etablerte kjøreporter med rister og egen sluse/ristløsning for spillerne
- Informasjonsskilt.

- **Hvordan fungerer dette?**

Etter at anlegget ble rehabilitert, har bruken fungert brukbart. Barrierene kunne vært høyere for å hindre flukt av granulat. Samtidig er asfaltarealene større og større plass for deponering av snø. Prefabrikkert pad med åpne celler, gjør at den suger til seg vann og gjøre bandedekket mer sårbart for setnings/kjøreskader dersom det gjennomføres brøyting og belastning med traktordekk når det er for mye vann i paden/underlaget. Ved store nedbørmengder, bør man vente litt med å belaste dekket.

- **Hva har kommunen oppnådd?**

Med ny rehabilitert bane, er bevisstheten større på hvordan driften og spesielt vinterdriften skal håndteres. Også med oppsamling av granulat. Granulatriste forutsetter at kummer må sjekkes hyppigere enn tidligere.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Siden banen benyttes i stor grad av både SF, SVGS og andre breddeklubber som ikke har vinterdrift av egne baner, blir det en del snørydding. Siden 2019 har dette blitt redusert som følge av mindre snø og at det snøen ikke skyves utenfor banen. Mye av granulaten gjenbrukes og er i mindre grad «forurenset». Anslagsvis brøytes ca 2000 kg fra banen gjennom en vinter. Ca. 70 % av dette samles opp og tilbakeføres til banen. Resten kjøres til godkjent deponi.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Skarphedin IL
Adresse: Sandvinveien 9
3833 Bø i Telemark
Stiftet: 1891
Aktivitet: Fotball, friidrett, handball, svømming, ski, sykkel, volleyball
Antall aktive: 500 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.skarphedin.no/fotball>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** Magne Sanden
Mobil: +47 922 13871
Mail: masande@online.no

Sandvoll kunstgressbaner og Telemarkshallen:

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
64x100	Ute	2014	Limonta	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei
40x60	Ute	2014	Limonta	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei
50x70	Ute	2016	Limonta	Nei	SBR	Nei	Nei	Nei
64x96	Hall	1995/2018	Limonta	Ja	X-Tre	Ja	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Utebanene:

Gjerde rundt hele stadion og innganger med fotskraperister inn til garderobes og klubbhus. Lagt granulaterfanger i alle drenekummene, slik at granulater ikke kommer ned i disse. Gode asfalterte områder, slik at granulater som kommer ut av banen, enkelt blir tilbakeført.

Telemarkshallen:

Har X-Tre innfyll som (sammelignet med SBR) sitter 30% bedre i kunstgresset og dermed resulterer i redusert granulatspredning utenfor banen. Har også fotskraperister og skilt ved utgangen og garderobene i hallen.

- **Hvordan fungerer dette?**

Fungert veldig bra hittil. Har ikke vinterdrift på utebanene på Sandvoll og dermed er det omtrent ingenting granulater som kommer utenfor banene.

Telemarkshallen er en innendørs hall med rister ved garderobes og utgang så der er det også minimalt med tap av gummigrulater. Har ikke vært behov for etterfylling.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Fra å ha ett anlegg med medium spredning av granulater vil vi nå ha en bane med minimal spredning. Ved tilbakeføring av granulater fra fangerne, blir etterfylling sterkt redusert og i noen tilfeller ikke nødvendig.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Det lille som kommer utenfor spillebanen når en slodder blir tilbakeført.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK.

- **Klubben:** Store Bergan IL fotball
Adresse: Haneholmveien 60
3212 Sandefjord
Aktiviteter: Fotball
Antall utøvere: Ca 450
Hjemmeside: <http://www.s bifotball.no>
Fotballkrets: NFF Vestfold
- **Kontaktperson:** Finn Larsen
Mobil: +47 97022589
Mail: finn.larsen@s bifotball.no
- **Store Bergan IL fotball Kunstgressbaner**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
68x105	Ute	2007/17	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
43x69	Ute	2007/19	Limonta	Ja	SBR	Ja	ja	Nei
60x90	Ute	2014	Limonta	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Opp kanter rundt banen/Asfaltering inntil fjell. Store asfalt flater rundt anlegget.

Granulatfangere i alle sluk på anlegget

Asfaltflatene blir jevnlig rengjort med løvblåser, som blåser granulaten tilbake på banen.

- **Hvordan fungerer dette?**

Dette fungerer svært godt og vi mener at vi nå har god kontroll på å beholde gummien i banene.

Hva har man oppnådd.

Minimalt tap av gummigranulat, vi har ikke etterfylt gummi de siste 10 år. Fått bedre bevissthet til miljøutfordringene hos spillere, trenere og foreldre.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Det er helt minimalt med gummi som havner på utsiden av banen i løpet av året. Løv blåseren gjør en fantastisk jobb i vår/sommer/høstsesongen så da har vi full kontroll på granulatet.

Vintersesongen under brøyting blir snøen kun lagt på rene flater og blir frest tilbake på banen på våren før all snøen er smeltet. Så vi har nå kontroll på 99,99 % av granulatet

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Storm BK
Adresse: Sanssouciveien 14
3715 Skien
Stiftet: 1902
Aktivitet: Fotball, turn, ski
Antall aktive: 600 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.if-storm.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** Stian Lauritsen
Mobil: +47 45477046
Mail: sl@seltor.no
- **Bratsberg idrettsplass kunstgressbaner:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDERVARME
60x100	Ute	2005/2018	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
64x100	Ute	2015	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei
40x60	Ute	2016	Limonta	Ja	SBR	Ja	Ja	Nei

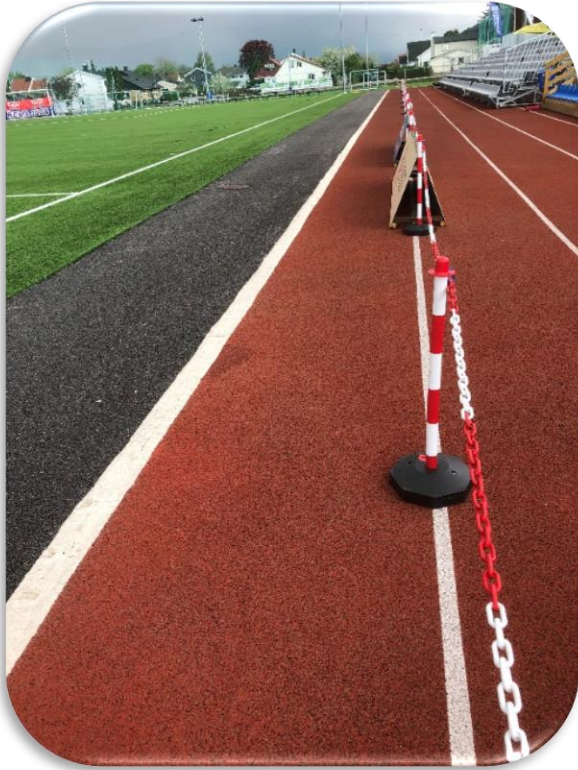
- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Gjerde rundt hele anlegget med rister i hovedutganger av området.
Stort asfaltert område på begge langsiden av banen, hvorav den ene langsiden er løpebaner for friidrett. Dette benyttes som snøopplag vinter.
Montert granulatfangere i alle kummer. Lagt veiduk over alle drenskummene, slik at granulat ikke kommer ned i disse.
Ved snømåking: All snø oppbevares på asfalt innenfor gjerdet. Når snøen har smeltet, tilbakeføres all granulat i banene.
Etablert barriere nede på gjerdet for å hindre granulatflukt her.
Skilte i utganger «børst av deg gummigranulat her»
Vi har rutiner for vedlikehold av banene, og er nøye på at det alltid er ryddig på området. Hyppig blåsing av granulat langs asfalterte områder og inn igjen på bane er også viktig.
- **Hvordan fungerer dette?**

Det har fungert veldig bra for oss, og vi får stadig tilbakemeldinger fra gjester om et ryddig og godt vedlikeholdt stadion.
- **Hva har klubben oppnådd?**

Anlegget er nytt og det var hele tiden stort fokus på miljø og granulat under prosjektering av dette. Noen miljøtiltak har blitt utført i etterkant, som granulatfangere og barrierer under gjerder. Men prosjektering av anlegget med snø-opplag/rene områder og god dugnads-innsats på vedlikehold er den viktigste grunnen til lite svinn av granulat på Bratsberg Idrettsplass.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

På en snørik vinter, som 2018-19, ble det brøytet av og tilbakeført ca 33 tonn gummigranulat. 2019-20 var det lite brøyting, ca 8,5 tonn tilbakeført i baner. Antall tonn måles ved tilbake-kjøring på baner. All granulat blir tilbakeført tilnærmet urensset, da alt ligger på rene flater. Vi regner svinn av gummigranulat som det som blir med hjem i klær og sko, 1-2 %.

Stavanger
kommune

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Vassøy IL
Adresse: Sørstrandveien 38
4076 VASSØY
Stiftet: 2004
Aktivitet: Fotball
Hjemmeside: Det er ikke opprettet ennå
Fotballkrets: NFF Rogaland
- **Kontaktperson:** Falk Weihs
Mobil: +47 930 83 760
Mail: falk.weihs@stavanger.kommune.no

- **Vassøy Idrettsanlegg kunstgressbane:**

BANE- STØRRELSE	UTE/ HALL	BYGGEÅR/ REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER- DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER- VARME?
55x95	Ute	2019	Juta	Ja	SBR	Ja	Ved behov	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Fotskraperister i gangadkomst med granulatfanger.
Børstestasjoner og infoskilting.
Kant med granitt med høyde 20 cm rundt hele anlegget.
Gjerde rundt hele anlegg med utsparinger for material eller snødeponi.
Spille- og sikkerhetssone komplett i kunstgress fram til ringmur - lukket anlegg.
Infiltrasjon under banen og fordrøyningsgrøfter på langsiden.
Nye energisparende LED flombelysning.
Sluseanlegg for vedlikehold med overkjørbar rist og granulatfanger.
- **Hvordan fungerer dette?**
Hele anlegget fungerer svært godt og blir mye brukt av skole, barnehage og fotballklubben.
- **Hva har man oppnådd?**
Ingen målbart tap av gummigranulat, mye positive tilbakemeldinger
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
All snø lagres innenfor anlegget eller banen stenges i disse perioder.

Stavanger
kommune

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** FK Vidar
Adresse: Rektor Oldens gate 31,
4022 Stavanger.
Stiftet: 1906
Aktivitet: Fotball
Antall aktive: 300 aktive
Hjemmeside: fkvidar.no
Fotballkrets: NFF Rogaland
- **Kontaktperson:** Falk Weihs
Mobil: +47 930 83 760
Mail: falk.weihs@stavanger.kommune.no

- **Kunstgressbanene:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
60x100	Ute	2009/2019		Ja	SBR	Ja	Ved behov	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Sluseanlegg for vedlikehold med overkjørbar granulatrist.
Etablering av granulatsil i eksisterende sluk.
Børstestasjoner og infoskiltning i gangsluser.
Antall sluser i gjerde reduseres til en i hvert hjørne.
Granittkantstein, høyde 20 cm rundt hele anlegget.
- **Hvordan fungerer dette?**
Tiltaket fungerer godt, granulat fanges opp i kummene eller langs kanten og føres jevnlig tilbake
- **Hva har man oppnådd?**
Ingen målbart tap av gummigranulat, tatt god i bruk med anbefaling å installere flere børstestasjoner siden brukere stå i kø og børstene slites raskt ned.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
All snø lagres innenfor anlegget eller banen stenges i disse perioder.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Viking FK
Adresse: Jåttåvågveien 11 a
4020 Stavanger
1. Stiftet: 1899
Aktivitet: Fotball
Hjemmeside: <http://www.viking-fk.no>
Krets: NFF Rogaland
- **Kontaktperson:** Ivar Alstadsæter
Mobil: +47 476 16 837
Mail: ivar@sprtgront.no

- **SR Bank Arena (Viking Stadion):**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
65x108	Ute	2018	Polytan	Ja	TPE	Ja	Ja	Ja

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**

Viking fotball begynte å installere miljøvennlige tiltak allerede høsten 2018

Bevisstgjøring og et mer planlagt vedlikehold.

Valgt ett granulater som ikke lever/beveger seg så mye i banen og ikke fester seg så enkelt på spillere.

Faste rutiner for lag som trener inne på arena.

Satt filter i sluker for å hindre at granulater kommer i avløp og ut av kontroll.

Granulater-fangere i alle kummer tilknyttet banen. Disse blir tømt regelmessig.

Klubben bruker løvblåser for å blåse granulater inn igjen på banen for å minimere utslipp.

Ved snømåking: All snø blir fraktet ut av lokal entreprenør, og kjørt til egnet depot.

- **Hvordan fungerer dette?**

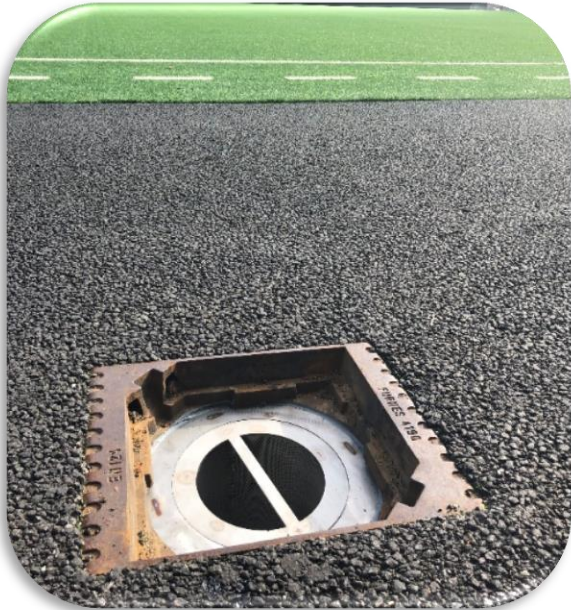
At granulater ikke beveger seg og ikke fester til spillerne samt at vi har filter i slukene tror jeg er det mest effektive for å hindre at det kommer på avveie.

- **Hva har klubben oppnådd?**

Klubben har blitt meget bevisst ifht vedlikeholdet, hvordan det børstes, hvordan det brøytes og hvor granulater som kommer ut forbi banen blir plassert, samt fått en god plan på å få granulater inn igjen på banen i best mulig stand.

- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**

Viking FKs erfaring pr nå viser at det er minimalt, så å si ingenting granulater som forsvinner. I 2019 hadde de totalt 5 kg med avfall i filterene, i disse 5 kg anslås det var 60% er granulater.

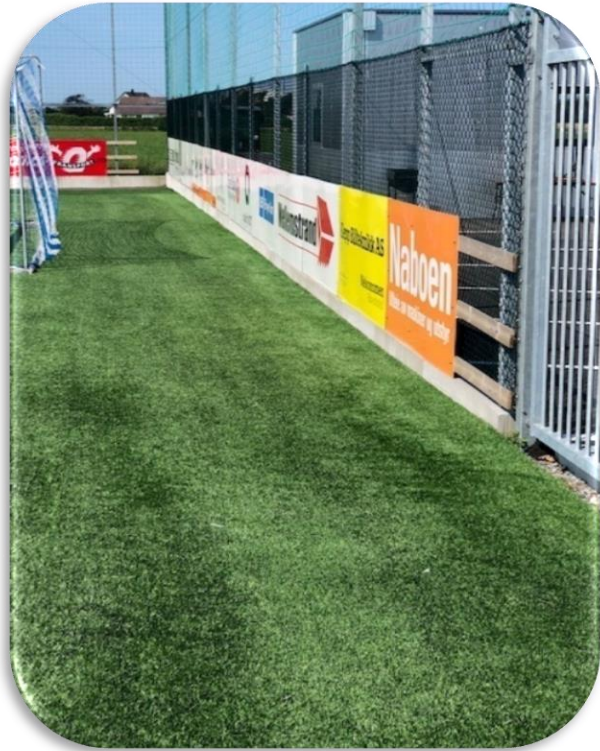
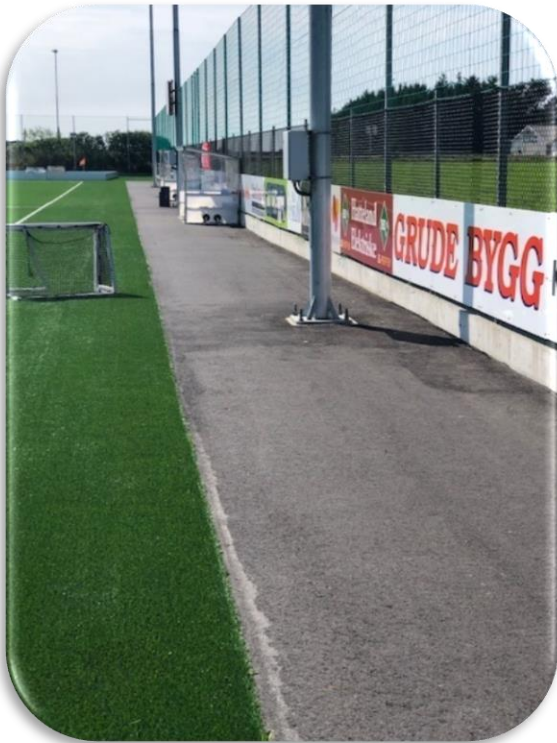
FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Voll Idrettslag
Dresse: Vollveien 4, 4354 Voll
Stiftet: 1969
Aktivitet: Fotball, turn, handball
Antall aktive: Ca 700 aktive medlemmer
Hjemmeside: <http://www.vollil.no>
Fotballkrets: NFF Rogaland
- **Kontaktperson:** Kurt Bore
Mobil: +47 913 29 965
Mail: vaktmester@vollil.no

- **Voll Arena:**

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT?	BRØYTING SNØ?	UNDER-VARME?
64x100	Ute	2019	Limonta	Ja	SBR	Ja, dersom 0 snø	Nei	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulat fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
Granulat-fangere i alle kummer tilknyttet banen. Disse blir tømt regelmessig.
Klubben bruker løv blåser for å blåse granulat inn igjen på banen for å minimere utslipp.
De måker ikke snø om vinteren.
Det er laget støpt oppkant rundt hele banen.
Rister er montert ved ut- og innganger.
- **Hvordan fungerer dette?**
Dette fungerer svært godt.
- **Hva har klubben oppnådd?**
Voll IL mener å ha minimert tapet av gummigranulat ved disse tiltak.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulat havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Helt marginalt, ned mot 0 kg.

FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Klubben:** Åfoss OIL
Adresse: Tangkleiv 8
3704 Skien
Stiftet: 1976
Aktivitet: Fotball, ski, turn, innebandy, padling
Antall aktive: 160 medlemmer i fotballgruppa
Hjemmeside: <http://www.afossil.no>
Fotballkrets: NFF Telemark
- **Kontaktperson:** **Thomas Nilsen**
Mobil: +47 474 882841
Mail: thomas.i.nilsen@gmail.com

Øren kunstgressbane:

BANE-STØRRELSE	UTE/HALL	BYGGEÅR/REHAB.ÅR	PRODUSENT	PAD	TYPE INNF.	VINTER-DRIFT	BRØYTING SNØ	UNDER-VARME
60x100	Ute	2009/2020	Greenfield	Ja	SBR	Nei	Nei	Nei
40x62	Ute	2020	Greenfield	Ja	Noninf.	Ja	Ja	Nei

- **Hvilke forbyggende miljøtiltak er utført for å hindre at granulater fra kunstgresset havner i naturen/utenfor banen?**
I forbindelse med rehabilitering av 11-er banen, ble det gjort mange forebyggende miljøtiltak, som: Gjerde og ballfangernett rundt hele banen med sluseinnganger med rister. Lagt rister i alle drenekommene, slik at granulater ikke kommer ned i disse. Rister i kjøreport. Gode asfalterte områder, slik at granulater som kommer ut av banen, enkelt blir tilbakeført. Barrierer nede på gjerder og ballfangernett. Samtidig med rehabiliteringen, bygget klubben en 7-er kunstgressbane kun med sandinnfyll. Denne banen vil fra nå bli primærbanen på vinterstid, mens 11-er banen vil bli holdt åpen så lenge det ikke kommer snø. Den vil bli åpnet tidlig på våren, men da er det som sagt lagt til rette for 0-utslipp av gummigrulater fra denne.
- **Hvordan fungerer dette?**
Dette kommer til å fungere meget bra. Klubben vil hindre granulaterflukt med spillere ut av banen og granulatholdig snø som måtte brøytes ut om våren, vil bli lagt på store asfalterte flater.
- **Hva har klubben oppnådd?**
Fra å ha ett anlegg med stor/medium spredning av granulater/microplast, vil Åfoss OIL nå ha en bane med minimal spredning. Ved tilbakeføring av granulater fra fangerne, blir etterfylling sterkt redusert og i noen tilfeller ikke nødvendig. Det er også implementert en tydelig miljøprofil som skal gjennomsyre hele klubben, fra yngste fotballspiller til bestemor og bestefar som vil komme å se barnebarnet spille. Det vil også bli satt opp skilt i utganger som underbygger miljøprofilen til klubben.
- **Etter at tiltakene er iverksatt; Anslagsvis – hvor mye (kg) granulater havner utenfor banen i løpet av året, og hvor mye av dette klarer klubben å få tilbake i banen og/eller levere godkjent mottak?**
Det som kommer utenfor spillebanen vil bli tilbakeført når snøen smelter.

BILDER FRA BANER SOM HAR GJORT FOREBYGGENDE MILJØTILTAK

- **Sted:** Sola

- **Sted:** Finnøy

